

Do důchodu dřív a s plnou výší? Náročné profese se hlásí, stát určí, kdo projde

Napsal/a [Robert Břešťan](#) 6. října 2023

Dřívější odchod do důchodu s jistotou, že vyměřené peníze nebudou kráceny o neodpracované obvyklé roky, měla dlouho zaručený jen jedna profese – horníci z hlubinných dolů. Letos nově [přibyli](#) zdravotničtí záchranáři a podnikoví hasiči. Okruh oprávněných osob z náročných profesí se má ale dále rozšířit. Stát teď řeší jak – v dřívějším plném důchodu by se totiž rád viděl kdekdo.

Je to Pandořina skříňka, říká o možnosti, že vybrané náročné profese budou moct odejít bez sankcí do důchodu až o pět let dříve, Mojmir Hampl, předseda Národní rozpočtové rady.

„Ta debata se rozhodně nemá vést o profesích, když už, tak o konkrétních rizikových pracovištích. Můžete mít člověka v těžkém průmyslu, kdy jeden je ve výjimečně nízké a druhý ve výjimečně vysoké kategorii rizika. Pak nevzniknou všechny ty debaty o tom, proč my ne a proč vy ano. Jakmile do toho dáte konkrétní profese, tak tahle absurdní debata skončí rozvratem systému,“ [varoval](#) už dříve Hampl.

Každý desátý v těžké práci?

Seznam náročných profesí by chtěl ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka představit už letos na podzim. Zatím stát nemá jasno v tom, podle jakých kritérií okruh lidí s nárokem na plný dřívější důchod určit.

„Naši pozornost směřujeme na rizika definovaná v zákoně o ochraně veřejného zdraví, která jsou využívána všemi zaměstnavateli při kategorizaci prací a intenzitě jejich působení na konkrétním pracovišti. Nebude se tedy jednat o okruh osob podle názvu profese, ale podle působícího rizika,“ vysvětluje mluvčí MPSV Jakub Augusta.

Celkem existuje třináct rizikových faktorů pracovního prostředí: chemické látky, fyzická zátěž, prach, hluk, vibrace, neionizující záření, pracovní poloha, psychická zátěž, práce ve zvýšeném tlaku vzduchu, zraková zátěž, zátěž chladem, zátěž teplem a práce s biologickými činiteli. Podle nich se už nyní posuzuje rizikovitost práce.

To už nyní musí povinně provádět každý zaměstnavatel, musí vést i evidenci o tom, jaký počet směn konkrétní zaměstnanec v takovém rizikovém prostředí odpracoval.

MPSV spolu s Ministerstvem zdravotnictví má okruh rizik, na která se výjimka bude vztahovat, zúžit. „Mělo by jít o rizika, u kterých lze předpokládat, že dlouhodobé vystavení má vliv na lidský organismus a nelze jej ochrannými pomůckami eliminovat,“ upřesňuje Augusta.

Předpokládá se, že za každých deset let ve vysoce rizikové práci by měl být nárok na zkrácení důchodového věku o jeden rok.

Kolika lidí by se to mohlo týkat, není vůbec jasné. Jisté vodítko [nabízí](#) Český statistický úřad. Ten se v roce 2022 ve svém Výběrovém šetření pracovních sil dotazoval mimo jiné na to, kolik lidí v rámci zaměstnání vykonává těžkou fyzickou práci jako je manipulace s těžkými břemeny, zvedání lidí (například pacientů) nebo práce v bolestivých či únavných pozicích včetně dlouhodobého stání.

Na základě čeho by se měly definovat náročné profese, u nichž by bylo možné umožnit předčasný odchod do důchodu? Jak na tento dotaz odpověděla umělá inteligence ChatGPT:

Definování náročných profesí, u nichž by bylo možné umožnit předčasný odchod do důchodu, je komplexní záležitost, která by měla brát v úvahu několik faktorů:

- 1. Fyzická zátěž: Profese, které zahrnují vysokou fyzickou zátěž, mohou být náročné na tělo a zdraví pracovníků. To může zahrnovat těžké zdvihání, dlouhodobé stání nebo opakující se pohyby.*
- 2. Psychická zátěž: Některé profese mohou být náročné na duševní zdraví kvůli stresu, emocionálnímu tlaku nebo traumatu. To platí například pro některá povolání v oblasti zdravotnictví nebo první pomoci.*
- 3. Nebezpečí a bezpečnost: Profese, které jsou spojeny s vysokým rizikem úrazů nebo zdravotních komplikací, mohou vyžadovat zvláštní ohled na bezpečnost pracovníků.*
- 4. Pracovní podmínky: Dlouhé pracovní hodiny, noční směny, práce ve špatných klimatických podmínkách nebo v izolaci mohou také přispívat k náročnosti profese.*
- 5. Délka kariéry: Profese, které vyžadují dlouhou kariéru s málo možnostmi na předčasný odchod, by mohly být považovány za náročné.*
- 6. Zdravotní a bezpečnostní opatření: Zohlednění dostupných zdravotních a bezpečnostních opatření, která mohou snížit rizika spojená s náročnými profesemi.*

Definování náročných profesí by mělo probíhat na základě komplexního hodnocení a konzultace s odborníky na pracovní zdraví a bezpečnost. Cílem by mělo být zajistit, aby pracovníci v náročných profesích měli možnost předčasně odejít do důchodu, pokud jsou vystaveni vysokým rizikům a zátěžím, které by mohly negativně ovlivnit jejich zdraví a kvalitu života.

„V České republice uvedlo 9,3 % pracujících, že tráví celou nebo většinu pracovní doby těžkou fyzickou prací; 8,3 % tráví těžkou fyzickou prací polovinu pracovní doby nebo více. Jedná se zejména o řemeslníky a opraváře, obsluhu strojů a zařízení a montéry ve zpracovatelském průmyslu a ve stavebnictví,“ shrnují statistici.

Národní rozpočtová rada ve své aktuální [Zprávě](#) o dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí odkazuje na registr kategorizace prací vedený Ústavem zdravotnických informací a statistiky. Podle něj v polovině roku 2023 překračoval počet „exponovaných zaměstnanců ve 3. a 4. kategorii 500 tisíc osob, tedy zhruba 9,4 % pracovní síly“.

Je však nepravděpodobné, že by vláda otevřela možnost pro plný předčasný důchod desetině pracujících populace.

„Bohužel neexistují data, která by ukazovala, jak dlouhou dobu tito pracovníci v náročných profesích strávili, a jaké by tedy bylo jejich přesné krácení důchodového věku,“ konstatuje Národní rozpočtová rada.

A kolik to bude stát

Náklady spojené s dřívějším odchodem do důchodu by mělo kompenzovat zvýšení povinných odvodů na sociálním pojištění u těchto profesí (postupné zvýšení sazby až o 5 %).

I proto debatu bedlivě sledují zástupci zaměstnavatelů. „Ministerstvo zdravotnictví vytvořilo pracovní skupinu, která se nyní zabývá definicí a vyčleněním skupin povolání, kde používání ochranných prostředků nedostatečně chrání negativní vlivy na lidské zdraví. Paralelně k tomu existuje také pracovní skupina založená Svazem průmyslu a dopravy, kde jsou zastoupeni zástupci firem a podniků s fyzicky náročnými povoláními. Vytvoření seznamu je nejtěžším úkolem a v tuto chvíli neexistuje žádný konkrétní a konečný návrh,“ říká Jiří Horecký, prezident Unie zaměstnavatelských svazů ČR.

„Je nutné přesně vymezit a popsat, kterých profesí se bude dřívější odchod do důchodu týkat, včetně vyčíslení finančních dopadů na daná odvětví. V tuto chvíli nelze odhadnout, jak velkého počtu zaměstnanců by se dřívější odchod do důchodů mohl týkat,“ dodává.

HlídacíPes.org požádal o postoj k tématu dřívějšího odchodu do důchodu pro náročné profese i Českomoravskou konfederaci odborových svazů. I přes urgence ale odpovědi nedorazily.

Zdroj: <http://hlidacipes.org/do-duchodu-driv-a-s-plnou-vysi-narocne-profese-se-hlasi-stat-urci-kdo-projde/>